

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Plan działań ekologicznych dla MŚP. Umożliwienie MŚP przekształcenia wyzwań związanych z ochroną środowiska w możliwości biznesowe”

(COM(2014) 440 final)

oraz komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Inicjatywa w zakresie zielonego zatrudnienia: pełne wykorzystanie potencjału zielonej gospodarki pod względem tworzenia miejsc pracy”

(COM(2014) 446 final)

(2015/C 230/15)

Sprawozdawca: Antonello PEZZINI

Dnia 16 lipca 2014 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Plan działań ekologicznych dla MŚP: umożliwienie MŚP przekształcenia wyzwań związanych z ochroną środowiska w możliwości biznesowe”

COM(2014) 440 final

oraz

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Inicjatywa w zakresie zielonego zatrudnienia: pełne wykorzystanie potencjału zielonej gospodarki pod względem tworzenia miejsc pracy”

COM(2014) 446 final.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 12 listopada 2014 r.

Na 503. sesji plenarnej w dniach 10–11 grudnia 2014 r. (posiedzenie z 10 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 135 do 1 (1 osoba wstrzymała się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) uważa, że z europejską gospodarką o obiegu zamkniętym wiążą się szerokie perspektywy dla konkurencyjności systemowej UE, jeżeli zostanie ona oparta na wspólnej europejskiej wizji strategicznej oraz aktywnym udziale świata pracy, rządów, pracodawców, pracowników, konsumentów, a także organów ustawodawczych i regulacyjnych różnych szczebli.

1.2. EKES jest przekonany, że przestawienie się na europejską gospodarkę o obiegu zamkniętym może stworzyć obiecujące perspektywy, jeżeli chodzi o realizację celów strategii „Europa 2020”, stając się siłą napędową wzrostu, tworzenia nowych miejsc pracy i doskonalenia umiejętności ekologicznych, a także zwiększając zdolność do zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi w zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarce.

1.3. Komitet zwraca się o rozpoczęcie partycypacyjnej prognozy na szczeblu europejskim, której celem byłoby urzeczywistnienie wspólnej wizji wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych w celu opracowania spójnych i skutecznych polityk i instrumentów na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, przestawienia się na opartą na konsensusie gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz stymulowania programu na rzecz zielonych innowacji. Należy wspierać sieci podmiotów społeczeństwa obywatelskiego działające na rzecz przestawienia się na model gospodarki o obiegu zamkniętym. Komitet mógłby aktywnie promować takie sieci, a także zbadać możliwości utworzenia europejskiej platformy na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym oraz możliwości zarządzania taką platformą.

1.4. EKES uważa, że równolegle trzeba zainicjować zorganizowany dialog dla poszczególnych sektorów, w których prowadzono by działania pilotażowe wspierające eksperymenty, odgrywające wiodącą rolę i wskazujące możliwości związane z bardziej zrównoważonymi praktykami, z pełnym udziałem organizacji konsumentów, mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw, a także gospodarki społecznej.

1.5. Komitet uważa za istotne, by w analizie kosztów i korzyści zastanowić się, na kogo może spaść ciężar restrukturyzacji systemowej sektora wytwórczego i handlowego oraz systemu dystrybucji i konsumpcji wskutek rezygnacji ze skróconego cyklu życia produktów na rzecz nowych form użytkowania i konsumpcji produktów i komponentów, które zachowują jak najdłuższą wartość dodaną i możliwość ponownego wykorzystania.

1.6. Zdaniem Komitetu przestawienie się na nowy model gospodarki o obiegu zamkniętym, który obejmowałby ponowne wytwarzanie i użytkowanie, nie może być oderwane od szerokiego rozpowszechnienia metod społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej, które odbywa się z wykorzystaniem rozwoju wspólnej kultury innowacyjno-partycypacyjnej.

1.7. EKES apeluje, by UE przewidziała możliwość wyłonienia, zgodnie z wcześniej ustalonymi kryteriami, dużej liczby dobrze określonych obszarów o ułatwionej innowacyjności: inteligentnych miast, wolnych obszarów celnych w portach, miejscowych klastrów i obszarów zielonego ładu, gdzie można by wypróbować proces przestawiania się na gospodarkę o obiegu zamkniętym, korzystając również z pozytywnych doświadczeń instrumentów europejskich takich jak Porozumienie Burmistrzów.

1.8. EKES przyjmuje zatem z zadowoleniem propozycje przedstawione w planie działań ekologicznych dla MŚP oraz inicjatywę w zakresie zielonego zatrudnienia, lecz ubolewa nad brakiem konkretnych działań i praktycznych wytycznych mających pomóc MŚP w przestawieniu się na działalność bardziej zrównoważoną i ekologiczną. Apeluje ponadto, by zasada „najpierw myśl na małą skalę” stała się podstawą planu działań, zgodnie z programem Small Business Act dla Europy.

1.9. EKES uważa zwłaszcza że zasadnicze znaczenie ma czynna rola partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w formułowaniu, stosowaniu i monitorowaniu krajowej polityki rozwoju zrównoważonego, a także w przestawieniu się na gospodarkę o obiegu zamkniętym charakteryzującą się dużym zrównoważeniem środowiskowym, intensywnym tworzeniem nowych przedsiębiorstw i dużą liczbą zielonych miejsc pracy.

1.10. Zdaniem EKES-u środkom zaproponowanym w celu uzupełnienia obecnego braku „zielonych umiejętności” musi towarzyszyć skuteczne i ukierunkowane wykorzystanie funduszy strukturalnych – zwłaszcza Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz funduszy rolnych i rybackich – a także instrumentów innowacji, takich jak „Horyzont 2020”, COSME, LIFE i punkt obsługi zielonych mikrofinansów w EBI.

1.10.1. Trzeba również:

- określić faktycznie potencjał długotrwałego zatrudnienia, które nie może ulec delokalizacji,
- zapewnić sprawiedliwy i zrównoważony przebieg tego procesu, zapobiegając ryzyku ubóstwa, w tym ubóstwa energetycznego, za pomocą zorganizowanego dialogu społecznego na różnych szczeblach w ramach wspólnej wizji strategicznej,
- prowadzić wspólnie poradnictwo i podnosić świadomość za pośrednictwem partnerów społecznych,
- budować ściśle kontakty między światem pracy a światem kształcenia i szkolenia, wykorzystując siły społeczne.

1.11. EKES jest przekonany, że przestawienie się na europejską gospodarkę o obiegu zamkniętym w oparciu o konsensus i uczestnictwo może stworzyć wiele możliwości dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także dla gospodarki społecznej, stając się istotną siłą napędową wzrostu zarówno na rynku wewnętrznym, jak i międzynarodowym. W tym względzie nacisk należy położyć na:

- wzmocnienie i rozpowszechnienie dobrowolnego mechanizmu audytu środowiskowego przedsiębiorstw,
- zwiększenie dostępu do kredytu, zwłaszcza za pomocą systemów gwarancji,
- finansowanie ekoinnowacji w mikro- i miniprzsiębiorstwach, zwłaszcza w dziedzinie Systemic Eco-Innovation Demonstrator,

- rozwój szkoleń dotyczących przedsiębiorczości oraz opiekę pedagogiczną w przedsiębiorstwie,
- wsparcie dla rynku UE o obiegu zamkniętym dla materiałów, komponentów i produktów pośrednich, między innymi za pomocą uruchomienia Circular eBay na podstawie europejskich i międzynarodowych norm techniczno-prawnych, również w celu ustabilizowania w Europie tych zasobów pierwotnych i wtórnych, które mogą być istotnym elementem zabezpieczenia dostaw i salda obrotów towarowych.

1.12. Komitet jest przekonany, że warto stanowczo poprzeć przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwłaszcza na kontynencie europejskim. Konieczne byłoby zatem:

- uwzględnienie w przeglądzie śródkresowym strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu zintegrowanego podejścia politycznego, tak by wykorzystać jej możliwości w dziedzinie gospodarki i zatrudnienia,
- skoncentrowanie się na nowych, wysoce innowacyjnych pomysłach lub sektorach o wysokim stopniu praktycznego wdrożenia technologii, w tym wykorzystanie istniejących technologii oraz uwzględnienie zrównoważonych innowacji społecznych,
- przekształcenie podejścia politycznego i legislacyjnego na różnych szczeblach – unijnym, krajowym i terytorialnym – z repesyjnego w proaktywny, między innymi dzięki zalecanemu wydaniu Białej księgi w sprawie gospodarki o obiegu zamkniętym, zatrudnienia i wzrostu w UE, łączącej w sobie wiele instrumentów i polityk.

2. Wprowadzenie

2.1. Koncepcja gospodarki o obiegu zamkniętym, w przeciwieństwie do gospodarki linearnej („weź, wyprodukuj, użyj i wyrzuć”), zrodziła się z potrzeby osiągnięcia trwałego wzrostu gospodarczego w celu jak najdłuższego zachowania wartości dodanej produktów i zapewnienia jak największych możliwości ponownego wykorzystania komponentów do celów produkcyjnych, by coraz bardziej ograniczać produkcję i unieszkodliwianie odpadów, a także presję na środowisko.

2.2. McKinsey stwierdza, że pod koniec linearnego procesu „wydobywanie – produkcja – konsumpcja – odpady” 60–80 % zasobów się marnuje. Tego modelu nie da się już utrzymać w świecie, gdzie klasa średnia właśnie powiększa się o 3 mld nowych konsumentów.

2.3. Przystawienie się na gospodarkę o obiegu zamkniętym wymaga poważnej zmiany podejścia producentów, pracowników, konsumentów i obywateli do wykorzystywania zasobów i surowców, projektowania produktów, opracowywania modeli rynku i przedsiębiorstwa, a także poszukiwania nowych metod przetwarzania odpadów w zasoby.

2.4. Do śledzenia życia materiałów przez cały łańcuch wartości konieczne są technologie. Powstaje również coraz większy niedobór zasobów, co prowadzi do wysokiej ceny oferowanych towarów. Dla konsumentów adekwatna obsługa może być bardziej korzystna od posiadania danego produktu.

2.5. Ten rodzaj modelu zielonego wzrostu wymaga nie tylko faktycznej przemiany kulturowej, wraz z dużymi zachętami do innowacji i badań naukowych, lecz również sporych inwestycji w technologię, kształcenie, organizację i rozwój umiejętności w ramach nowych profili zawodowych, a także nowych metod finansowania oraz odpowiedniej polityki.

2.6. Zintegrowane podejście polityczne ma zasadnicze znaczenie dla wykorzystania potencjału zatrudnienia dzięki odpowiedniej dostępności nowych profili, a także dla sprostania wyzwaniom wynikającym z przestawienia się na gospodarkę o obiegu zamkniętym, między innymi poprzez rozwój komunikacji mającej na celu rozwiązanie szeregu poważnych problemów za pomocą nowych modeli kształcenia, pracy i organizacji.

2.7. Dla przyszłej konkurencyjności przemysłowej UE niezbędne jest rozwinięcie umiejętności wytwarzania trwałych produktów z użyciem mniejszej ilości surowców, energii i wody, wraz z odzyskiwaniem zużytych zasobów na danym terytorium. Trzeba projektować i produkować towary, które mogą zostać ponownie wykorzystane, naprawione, zregenerowane i poddane recyklingowi, a także organizować usługi przydatne do tego celu.

2.8. Powinna istnieć możliwość przetworzenia odpadów pochodzących z obróbki w zasoby do różnych rodzajów działalności, a także być może do nawożenia w gospodarstwach rolnych na danym obszarze. Nie należy marnować ciepła, lecz odzyskiwać je do innych celów, na przykład do ogrzewania mieszkań lub szklarni.

2.9. Model obiegu zamkniętego polega na tym, że z każdej tony materiału, każdego dżula energii, każdego hektara ziemi musi być możliwe uzyskanie większej wartości dodanej i większych korzyści dzięki oszczędzaniu, ponownemu wykorzystywaniu i recyklingowi materiałów.

2.10. By czerpać korzyści z procesu przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, trzeba:

2.10.1. **usunąć przeszkody systemowe, które utrudniają przyjęcie przez MŚP modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym**, wydajnie wykorzystywać materiały ze strumienia odpadów, a także sektorowe i międzysektorowe sieci informacji, również na szczeblu UE;

2.10.2. szkolić nowe profile zawodowe zasobów ludzkich odpowiedzialnych za zarządzanie takimi procesami, zważywszy, że kształcenie i szkolenie w celu ekologizacji miejsc pracy opierają się na dobrym wykształceniu podstawowym w połączeniu z uczeniem się przez całe czynne życie zawodowe i szkoleniem podnoszącym świadomość ekologiczną⁽¹⁾;

2.10.3. stworzyć odpowiednie instrumenty finansowe, zwłaszcza w zakresie badań i innowacji, budowania zdolności i analizy rynkowej, z wykorzystaniem takich narzędzi jak „Horyzont 2020”, fundusze strukturalne, EBI i partnerstwa publiczno-prywatne;

2.10.4. za pośrednictwem władz różnych szczebli wprowadzić uproszczenia i dostosowania prawne, od systemu zakazów po proaktywne podejście, by ułatwić powstawanie i rozwój zielonych przedsiębiorstw tworzących nowe, trwałe miejsca pracy wymagające kwalifikacji, zgodnie z programem Small Business Act dla Europy;

2.10.5. włączyć partnerów społecznych i społeczeństwo obywatelskie do czynnego udziału w formułowaniu, stosowaniu i monitorowaniu krajowej polityki rozwoju zrównoważonego, a także w przedstawianiu się na gospodarkę o obiegu zamkniętym charakteryzującą się dużym zrównoważeniem środowiskowym i dużą liczbą zielonych miejsc pracy;

2.10.6. dostarczyć wytyczne i udzielić konkretnego wsparcia technicznego mikroprzedsiębiorstwom oraz małym i średnim przedsiębiorstwom i spółdzielniom, a także – z pomocą partnerów społecznych – poinformować, w jaki sposób nadać bardziej ekologiczny charakter metodom produkcji, oferując zestaw narzędzi dla nowych modeli biznesowych, a także wymianę sprawdzonych rozwiązań;

2.10.7. wspierać kulturę dialogu i współpracy w miejscu pracy w celu bardziej racjonalnego wykorzystania zasobów, zmniejszenia ilości odpadów, zastosowania czystych i bezpiecznych technologii i metod pracy, a także poprawienia jakości zatrudnienia.

2.11. Ekologizacja miejsc pracy i promowanie zielonego zatrudnienia zarówno w tradycyjnych, jak i dopiero co powstających sektorach powinny sprzyjać zrównoważonej pod względem ekologicznym, konkurencyjnej i niskoemisyjnej gospodarce, a także zrównoważonym modelom konsumpcji i produkcji, przyczyniając się do przeciwdziałania zmianie klimatu.

2.12. EKES miał wielokrotnie okazję do zajmowania się tą szeroką tematyką w wielu opiniach⁽²⁾, w których podkreślał między innymi, że:

- wszyscy muszą być w pełni świadomi, że mamy do czynienia z nową rewolucją przemysłową, która za priorytet rozwoju uznaje jakość życia i środowiska oraz narzuca nowy, zintegrowany sposób projektowania, produkcji i konsumpcji zasobów naturalnych, a także gospodarowania nimi i ich ochrony,
- pilnie potrzebne jest przedstawienie się z podejścia obronnego i reaktywnego na podejście stanowcze i proaktywne,
- należy wspierać „inicjatywy na rzecz stworzenia wspólnotowej strategii w zakresie zrównoważonej produkcji i konsumpcji, w pełni włączonej w inne dziedziny polityki wspólnotowej, której celem byłoby: przekształcenie potencjalnych wyzwań w szanse przemysłu UE na konkurencyjność”,
- potrzebny jest poważny dialog z udziałem instytucji UE, rządów krajowych i samorządów regionalnych, a także wszystkich partnerów społecznych w sprawie możliwości zmiany dynamiki konsumpcji oraz ogólnego modelu społeczno-gospodarczego.

⁽¹⁾ Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 142–149.

⁽²⁾ Dz.U. C 224 z 30.8.2008, s. 1–7; Dz.U. C 226 z 16.7.2014, s. 1–9; Dz.U. C 67 z 6.3.2014, s. 23–26 oraz Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 110–117.

2.12.1. W ciągu ostatnich 30 lat postęp przemysłowy wynikał w sporej części z przepisów i norm, które zobowiązały przemysł do zmniejszenia zanieczyszczenia i poszukiwania nowych metod przekształcenia odpadów w zyski. Trzeba opracować nowe przepisy podatkowe, które wprowadzą równowagę między oszczędnościami a zużyciem energii, a także stosowne postanowienia, które umożliwią przemysłowi wzięcie odpowiedzialności za cały cykl produktów.

2.13. Ponadto w swej ostatniej opinii EKES podkreślił, że: „niezbędne i głębokie zmiany w modelu produkcji i konsumpcji wymagają przede wszystkim włączenia społeczeństwa obywatelskiego do całego procesu przechodzenia na ekologiczną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu na wszystkich poziomach, zwłaszcza na szczeblu sektorowym i terytorialnym (europejskim, krajowym i regionalnym)”⁽³⁾.

2.14. Dnia 12 grudnia 2013 r. Parlament Europejski przyjął z kolei rezolucję w sprawie ekoinnowacji – tworzenia miejsc pracy i generowania wzrostu dzięki polityce ochrony środowiska⁽⁴⁾. W rezolucji tej Parlament:

- podkreślił między innymi podwójne korzyści: środowiskowe i gospodarcze, jakie przestawienie się na zrównoważoną zieloną gospodarkę przyniesie pod względem tworzenia trwałych miejsc pracy,
- stwierdził, że możliwości te powinny przyczynić się do powstania trwałych miejsc pracy dobrej jakości, zarówno dla pracowników wykwalifikowanych, jak i niewykwalifikowanych,
- nawoływał państwa członkowskie do wprowadzenia zachęt dla przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, by wspierały one większe inwestycje w działalność B+R w sektorze prywatnym.

2.15. W październiku 2011 r. Komitet Regionów (KR) przyjął opinię w sprawie inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, w której wyraził poparcie dla „utworzenia przejściowej platformy dotyczącej efektywnego korzystania z zasobów, skupiającej różne podmioty, która powinna też obejmować decydentów należących do różnych szczebli administracyjnych, reprezentujących zwłaszcza szczebel regionalny i lokalny”.

3. Uwagi ogólne

3.1. Komitet przyjmuje z zadowoleniem przedstawienie pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym, a zwłaszcza dwóch inicjatyw, które są przedmiotem niniejszej opinii: w zakresie zielonego zatrudnienia oraz planu rozwoju MŚP, w ramach procesu przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym.

3.2. EKES wyraża jednak zaniepokojenie co do tych inicjatyw, zwłaszcza co do planu działań dla MŚP, gdyż zawierają one wiele informacji, lecz nie przewidują konkretnych działań ani praktycznych wytycznych dla MŚP i pracowników w sprawie tego, jak skutecznie przeprowadzić ekologizację procesów produkcji i usług po niskich kosztach, poprawiając jednocześnie jakość pracy i nie obniżając konkurencyjności.

3.3. Zdaniem EKES-u przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym nie może nastąpić bez udziału przedsiębiorstw produkcyjnych, pracowników i konsumentów, a także organów politycznych i administracji publicznej na różnych szczeblach, począwszy od UE, które powinny przejść od podejścia opartego na zakazach do proaktywnego i spójnego podejścia wspierającego przemianę, między innymi poprzez zastosowanie zielonych specyfikacji w całym systemie zamówień publicznych.

3.4. Chodzi nie tylko o nowe koncepcje produkcji, o związaną z nimi potrzebę nabywania nowych umiejętności przez przedsiębiorców i pracowników, rozwijania innowacyjnych systemów organizacyjnych i rynkowych, nowych form użytkowania i konsumpcji, lecz również – a być może przede wszystkim – o nową kulturę przemysłową i usługową oraz prawną i administracyjną.

3.5. Komitet stanowczo apeluje, by niezależnie od pozytywnych wysiłków Europejskiej Platformy Oszczędnego Gospodarowania Zasobami (OREP), w ramach programu „Horyzont 2020” rozpoczęto na szczeblu europejskim szeroko zakrojoną partycypacyjną prognozę, której zadaniem jest urzeczywistnienie wspólnej wizji wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych w celu opracowania spójnych i skutecznych polityk i instrumentów na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, a także spójnego przestawienia się w drodze konsensusu na gospodarkę o obiegu zamkniętym;

⁽³⁾ Dz.U. C 271 z 19.9.2013, s. 18–22.

⁽⁴⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0584+0+DOC+XML+V0//PL>

3.5.1. w celu zmotywowania obywateli, pracowników, konsumentów i przedsiębiorstwa za pomocą innowacyjnych zachęt, również indywidualnych, do korzystnych zachowań i działań;

3.5.2. w celu promowania zrównoważenia środowiskowego i społecznego za pomocą ułatwionych ram prawnych i finansowych UE, a także pobudzania innowacji i inwestycji w kapitał ludzki, społeczny i środowiskowy;

3.5.3. w celu ustanowienia spójnych i uproszczonych ram instytucjonalnych, w których przedsiębiorstwa, pracownicy, inwestorzy i konsumenci mogliby czynnie uczestniczyć w procesie przemiany;

3.5.4. w celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia finansowego na szczeblu unijnym, krajowym i terytorialnym, poprzez ułatwienie dostępu do kredytu, szczególnie dla mikroprzedsiębiorstw;

3.5.5. w celu wsparcia ukierunkowanych ulg podatkowych, innowacyjnych partnerstw publiczno-prywatnych i polityki zielonych zamówień publicznych, a także rozpowszechnienia najlepszych praktyk ułatwiających dostęp do rynków zbytu i kształtujących rynki pracy w większym stopniu sprzyjające włączeniu społecznemu, z zapewnieniem ochrony zasobów na szczeblu terytorialnym;

3.5.6. w celu nawiązania trwałych kontaktów między światem pracy i przedsiębiorczości a światem edukacji i szkolenia w dziedzinie produkcji, konsumpcji i zielonego zatrudnienia ⁽⁵⁾;

3.5.7. w celu zapewnienia pomocy i opieki mikroprzedsiębiorstwom oraz małym i średnim przedsiębiorstwom za pośrednictwem europejskich sieci i ośrodków doskonałości na rzecz rozwoju wiedzy, umiejętności i rynków, a zwłaszcza za pomocą wsparcia finansowego i edukacyjnego.

3.6. EKES uważa, że trzeba równoległe zainicjować zorganizowany dialog dla poszczególnych sektorów, w których prowadzono by działania pilotażowe wspierające eksperymenty odgrywające wiodącą rolę i wskazujące możliwości związane z bardziej zrównoważonymi praktykami, z pełnym udziałem sił społecznych, organizacji konsumentów, mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw, a także gospodarki społecznej.

3.7. Zdaniem Komitetu stosowne byłoby zainicjowanie planu zwalczania sztucznie skróconego cyklu życia produktów, zanim przedsięwzięte zostaną środki na rzecz tworzenia nowych godnych i trwałych miejsc pracy, a także opracowania planów działań ekologicznych dla MŚP.

3.8. Koszty sektora recyklingu i ponownego wykorzystania, a także jakość i trwałość tak powstałych nowych miejsc pracy nie mogą być uznawane wyłącznie za dyktat polityki ochrony środowiska, gdyż wymagają one złożonych systemów proaktywnego zarządzania wraz ze zintegrowanymi działaniami w wielu sektorach strategicznych, a także w dziedzinie związanej z konsumentami, transportem, rolnictwem i energią ⁽⁶⁾.

3.9. Konieczne jest, by innowacja na rynkach materiałów pochodzących z recyklingu mogła opierać się na odnowionych i spójnych europejskich ramach prawnych, wraz z zachętami do łączenia innowacji produktów z ich użyciem, co będzie przeciwdziałać obecnemu przepływowi odpadów i komponentów w celu ich regeneracji i unieszkodliwiania w krajach o niskich kosztach przetwarzania, gdzie zwraca się niewielką wagę na bezpieczeństwo i zdrowie pracowników ⁽⁷⁾.

3.10. Zdaniem Komitetu przestawienie się na nowy model gospodarki o obiegu zamkniętym, który obejmowałby ponowne wytwarzanie i użytkowanie, nie może być oderwane od szerokiego rozpowszechnienia koncepcji społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej.

4. Gospodarka o obiegu zamkniętym a tworzenie miejsc pracy

4.1. EKES uważa, że środki zaproponowane w celu wypełnienia obecnego braku „zielonych umiejętności” są niewystarczające. Wydaje się, że wymiana sprawdzonych rozwiązań w ramach istniejących sieci nie zapewni lepszej oceny rozwoju umiejętności i miejsc pracy. Zdaniem EKES-u lepsza europejska definicja zielonych umiejętności i miejsc pracy – między innymi w celu udoskonalenia zestawień statystycznych – z aktywnym udziałem partnerów społecznych, MŚP i gospodarki społecznej może prowadzić do sporządzania jaśniejszych analiz i bardziej ukierunkowanych prognoz, nie tylko w odniesieniu do nowych profili zawodowych, lecz również do zmiany przestarzałych profili zawodowych, między innymi pod względem modelu flexicurity i wprowadzenia europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości ⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 311 z 12.9.2014, s. 7–14.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 24 z 28.1.2012, s. 11–17.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 107 z 6.4.2011, s. 1–6.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 451 z 16.12.2014, s. 116.

4.2. Komitet uważa, że skuteczne i ukierunkowane wykorzystanie funduszy strukturalnych, a także instrumentów innowacji takich jak „Horyzont 2020”, COSME, LIFE i punkt obsługi zielonych mikrofinansów w EBI, ma zasadnicze znaczenie dla promowania zatrudnienia wymagającego kwalifikacji, zwłaszcza jeżeli instrumenty te będą adresowane do mniejszych przedsiębiorstw i gospodarki społecznej oraz powiązane ze wspieranym przez Komitet procesem prognozowania opartym na konsensusie.

W związku z tym należy:

4.2.1. **określić potencjał długotrwałego zatrudnienia, które nie może ulec delokalizacji** na szczeblu lokalnym, sektorowym i międzysektorowym i które może powstać dzięki przejściu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, między innymi w związku z pilną potrzebą trwałego wzrostu gospodarczego prowadzącego do tworzenia nowych miejsc pracy dla gospodarki europejskiej;

4.2.2. **zapewnić sprawiedliwy i zrównoważony przebieg tego procesu**, gdyż przestawienie się na gospodarkę o obiegu zamkniętym nie powinno stwarzać problemów związanych ze sprawiedliwością społeczną w odniesieniu do pracowników, mikro- i miniprzsiębiorstw, a także gospodarki społecznej;

4.2.3. **przewodzić zorganizowany dialog społeczny na różnych szczeblach**, co umożliwi pełny udział w opracowywaniu wspólnej wizji strategicznej i zintegrowanej polityki, gdyż gospodarka o obiegu zamkniętym dysponuje zarówno umiejętnościami zawodowymi, jak i siłą roboczą odpowiednią dla jej rozwoju;

4.2.4. **rozwijać ściśle kontakty między światem pracy a światem kształcenia i szkolenia** w celu umożliwienia pozytywnego rozwoju umiejętności za pomocą solidnych systemów kształcenia i nauczania technicznego i zawodowego z bezpośrednim udziałem sił społecznych⁽⁹⁾.

5. Plan działań ekologicznych dla MŚP

5.1. EKES jest przekonany, że przestawienie się na europejską gospodarkę o obiegu zamkniętym może stworzyć wiele możliwości dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także dla gospodarki społecznej, stając się istotną siłą napędową wzrostu – zarówno na rynku wewnętrznym, jak i międzynarodowym – a także rozwoju umiejętności zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i tworzenia nowych miejsc pracy wymagających kwalifikacji.

5.2. Komitet apeluje, by plan działań ekologicznych dla MŚP był zgodny z zasadą „najpierw myśl na małą skalę” i by promował ją przez cały proces sporządzania i wdrażania przepisów, ze szczególnym uwzględnieniem prawodawstwa dotyczącego oszczędnego gospodarowania zasobami, zgodnie z programem Small Business Act dla Europy. Jednocześnie kluczowym czynnikiem procesu przestawienia się na gospodarkę o obiegu zamkniętym powinien być „test MŚP”.

5.3. Zdaniem EKES-u trzeba odpowiednio przekształcić instrumenty wspierające mniejsze przedsiębiorstwa i gospodarkę społeczną, zważywszy, że wcześniejsze narzędzia, takie jak plan działania w zakresie eko-innowacji, przyniosły znikome wyniki.

5.4. Komitet uważa, że spośród trzydziestu czterech działań opisanych w dokumencie roboczym Komisji⁽¹⁰⁾ załączonym do wniosku za priorytety należy uznać:

5.4.1. wzmocnienie i **rozpowszechnienie dobrowolnego mechanizmu eksperymentalnego zielonego audytu MŚP** w celu dokonywania powszechnych kontroli technologii środowiskowych ETV w zakresie ekoprojektów i procesów, być może z wykorzystaniem oznakowania ekologicznego UE (typu Ecolabel II), przy wsparciu z dotacji UE;

5.4.2. **ułatwienie dostępu do kredytu**: zwiększenie roli EBI w udzielaniu przedsiębiorstwom kredytu na przestawienie się na gospodarkę o obiegu zamkniętym i rozwinięcie punktu obsługi Mechanizmu finansowania kapitału naturalnego, stworzenie systemów specjalnych gwarancji dla mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw w celu umożliwiania szybkiego i prostego dostępu do kredytów, mikrokredytów, funduszy venture capital i instrumentów prywatnego finansowania projektów służących efektywności energetycznej (PF4EE) w całej Europie;

5.4.3. **finansowanie eko-innowacji w mikro- i miniprzsiębiorstwach**: łatwiejsze korzystanie z nowych instrumentów MŚP w ramach programu „Horyzont 2020”, z funduszy EFRR, EFMR, LIFE i EFRROW w celu prowadzenia innowacyjnych projektów pilotażowych UE za pomocą międzyprogramowego punktu kompleksowej obsługi w ściśle określonych i wytyczonych dziedzinach, takich jak **Systemic Eco-Innovation Demonstrator SEIDEM** w inteligentnych miastach, klastrach terytorialnych i wolnych obszarach celnych, gdzie trzeba skoncentrować działania, ułatwienia i zwolnienia wraz z wymiernymi i wyeksponowanymi celami pośrednimi;

⁽⁹⁾ Dz.U. C 311 z 12.9.2014, s. 7–14.

⁽¹⁰⁾ SWD(2014) 213 final.

5.4.4. **rozwój szkoleń dotyczących przedsiębiorczości oraz opieki pedagogicznej w przedsiębiorstwach:** położenie nacisku na szkolenia w przedsiębiorstwie za pomocą nośników cyfrowych, ze wsparciem sieci EEN i przyszłego centrum doskonałości gospodarowania zasobami, oraz opieka pedagogiczna ze strony specjalistów z wykorzystaniem finansowania UE dla organizacji zawodowych skupiających mikro- i miniprzsiębiorstwa lokalne, a także programu Erasmus Plus i COSME w odniesieniu do wybranych projektów;

5.4.5. stworzenie **rynku o obiegu zamkniętym dla materiałów, komponentów i produktów pośrednich:** uruchomienie platformy **Circular eBay**, umożliwiającej ułatwiony i bezpieczny dostęp do zasobów zielonym mikroprzedsiębiorstwom i małym przedsiębiorstwom oraz gospodarce społecznej, na podstawie wymiany opartej na **wzmocnionych normach techniczno-prawnych CEN-CENELEC-ETSI i ISO.**

Bruksela, dnia 10 grudnia 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
